

## Mer er bedre.

(for én gangs skyld)

Gjermund Andersen har skremt Landbruksministeren ut av mørkerommet sitt—det er vel der mørkemenn oppholder seg—og en av Landbrukshøyskolens propagandister for skogindustrien stemmer i (Klassekampen 5. mai, s. 5 og 6). (Odelsguttene og -jentene på Ås kan bytte navn så ofte de bare vil, for meg blir det aldri noe annet enn Landbrukshøyskolen.)

Begge har fått med seg at skog i Norge for tiden absorberer millioner av tonn CO<sub>2</sub> i året. Allikevel ser de ikke ut til å ha trukket den logiske konklusjonen at den vil binde enda mer om vi reduserer skogsdriften ytterligere. “Klimakuren” går ut på å slanke skogen med flere millioner tonn i året istedenfor å la den stå å legge på seg så mye som mulig: istedenfor å slanke *klimautslippene* på nasjonalt plan, som man skulle tro var hensikten med “kuren”.

Næringsinteressene har klart å vri det til at gjengroing er en uheldig ting, istedenfor å se at det er en historisk effekt av den voldsomme avskogningen og skogsødeleggelsen i de siste århundrene. Nettopp denne historiske utviklingen gir en enestående sjanse til å la skogen bli en erstatning for regjeringens mislykkede månelandingen. En lavteknologisk månelanding.

At tilveksten i skogen vår er høyere enn det vi hugger, betyr selvfølgelig ikke at det er klimamessig fordelaktig å hugge. Det skal ikke et intellektuelt kvantesprang til for å se at om det er bra for klimaet om skogen legger på seg karbon, så er det *bedre* om den får legge på seg *mer*. Det burde være unødvendig å forklare landbruksministeren at om plukkhogst førte til glissen skog rundt 1900, så var nok det fordi man hogg *for mye*—ikke fordi plukkhogst i seg selv var problemet. Og det skal ikke mye matematisk forståelse til for å se at det ikke følger, som Brekk påstår, at “plukkhogst gir redusert skogtilvekst og dermed lavere opptak av klimagasser.”

Tynning i skogen kan hjelpe de gjenstående trærne å vokse bedre. Plukkhogst kan påskynde overgangen til noe som igjen ligner på gammel skog. Kvalitetstømmer kan binde karbon i lang tid hvis det brukes til varige strukturer i bygninger. Erstatning av sement er et fortrinn da sement-produksjonen slipper ut store mengder CO<sub>2</sub>.

Men i tempererte skoger, og i torv/sump-skoger som på Sumatra, er det store karbonmengder i jordsmonnet, som forbrennes etter en flatehogst. I boreale barskogsområder som her i Norge er en meget høy andel av karbonet i skogen å finne på og under bakken: i røtter og strø, men først og fremst i jordsmonnet. Dette er karbon akkumulert over hundrevis av år med delvis nedbrytning av planteorganisk materiale. Nedbrytningen av dette materialet til CO<sub>2</sub> og andre klimagasser skyter fart når skogen utsettes for skogbruk eller jordbruk, fordi jordsmonnet blir mer eksponert og utsatt for sollys og varme (dels også på grunn av økt avrenning).

Dertil kommer den tilveksten i skogen man har stanset ved å hugge. Grantrær på 100 år vokser fortsatt, og selv når veksten dabber av vil den uansett legge på seg en absolutt mengde karbon som i opptil 20 år vil overstige tilveksten etter en flatehogst. På dette tidspunktet i verdenshistorien er det nettopp i løpet av disse 20 årene vi må maksimere opptaket av karbon i skogen.

At den prosentvise tilveksten (rentesatsen; spesielt kombinert med avkastningen på penger i bank eller andre investeringer) er størst etter en flatehogst betyr slett ikke at den *absolutte* massen av karbon som tas opp ikke er større i en gammel skog (spesielt hvis karbonet som hoper opp i strø og jordsmonn regnes med).

Som Gjermund Andersen påpeker så blir ikke lønnsomheten ved plukkhogst nødvendigvis lavere enn industriskogbruket som har gitt oss de ugjennomtrengelige, stygge, mørke og biologiske døde grankrattene som ødelegger for både biologisk mangfold og naturopplevelser. Dessuten kunne vi betale skogeierne for å binde karbon istedenfor avispapir som ingen vil ha, eller istedenfor å lage biodiesel som gir større klimautslipp enn bensin.

Brekke har frekthetens nådegave som påstår at “Andersen vil tilbake til en slik skogforvaltning som utarmer skogen, reduserer skogens evne til å ta opp og lagre karbon og gjør skogen mindre variert.” Det er det industrielle skogbruket vi har hatt i mange tiår nå som gjør gjør alt dette. Er du i tvil er det bare å ta turen ut og se på grankrattet og furuåkrene som bestandsskogbruket har gitt oss—det som folk flest forveksler med “skog”. Folk tror vi har massevis av skog, men det vi har er fiber-åkrer. Tette, mørke, ugjennomtrengelige og *døde* grankratt, monotone furu-åkrer.

Elin Økstad (“Skog som biomasseressurs”) påstår (to ganger!), uten å fremføre noen gyldige argumenter, at “Skogen som fornybar ressurs er viktig for å oppnå norske klimamål på lang sikt. Fordi skogen har en levetid på over 100 år, er det viktig at klimatiltak i skogen vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv”.

Det føles underlig å argumentere mot et helhetlig og langsiktig perspektiv, som jeg ellers er aktiv tilhenger av i alle andre saker. Men i denne sammenhengen blir det faktisk feil. Nå gjelder det å berge seg helskinnet gjennom den korte sikt. Gjør vi ikke det uten å destabilisere klimasystemet så blir den lange sikten uinteressant. Klimasystemet inneholder flust av selvforsterkende feed-back mekanismer (metan fra smeltet tundra, skogdød, redusert albedo fra mindre breer) som gjør at klimaendringene kan bli umulige å stoppe når de først har skutt fart.

En av de som kjenner denne materien best i verden, James Hansen ved NASA, sier klimagass-konsentrasjonen i atmosfæren må begynne å bevege seg nedover innen 2015. Derfor burde man nå f.eks. begynne å regne metanens oppvarmingspotensiale i 20-års perspektiv istedenfor 100-års perspektiv som man hittil har gjort. Metan brytes ned raskere enn CO<sub>2</sub>. Derfor gir metan 20-30 ganger mer oppvarming i et 100-års perspektiv men hele 60-80 ganger mer på 20 år. I den prekære situasjon vi nå har skapt må vi faktisk konsentrere oss om hva som får ned de totale klimautslippene innen 10 og 20 år.

Økstad&Co har bare sammenlignet scenarier med økt hogst opp mot “referansebanen” på dagens nivå på 10 millioner m<sup>3</sup>. Det de burde sammenligne med er klimagevinsten ved *enda lavere* hogst enn dagens, og gjerne et fleraldersskogbruk med plukkhogst, samt tynning og annen skjøtsel. Det burde være unødvendig å påpeke dette for en prosjektleder for noe som kalles “Klimakur 2020”. En klimakur burde se etter hva som er det *beste* man kan gjøre for klimaet, ikke bare se hva landbruket ønsker seg og sammenligne dagens situasjon med noen scenarier innenfor dette.

Å la skogen stå, samtidig som vi driver litt skjøtsel, vil skape store verdier for naturmangfoldet, naturopplevelser, livskvalitet, osv. Skogen bør ihvertfall ikke gjøres om til

drivstoff eller papir. Da er det bedre om karbonet bindes i langvarige strukturer, graves ned, eller senkes i dypt, kaldt vann, eller brukes til brensel direkte.

Det tar seg dårlig ut å bruke milliarder på å stanse avskogning og skogforringelse i utviklingsland, og ikke klare å la skogen stå og legge på seg her hjemme når vi har en slik enestående sjansen. En sjelden vinn-vinn situasjon.

Vi må verne karbonet som er lagret i jordsmonnet, og la skogen fortsette denne akkumuleringen samtidig som den suger opp karbon i trærne. Skogsdrift må praktiseres vinterstid som i gamle dager, når det er tele i bakken. Selv om helikoptre ikke akkurat er klimavinnere, er det bedre å løfte ut trestammer med helikopter enn å lage dype sår i marken med skogsmaskiner og la strø og jordsmonn steke i store flatehogster slik man gjør i det såkalt "moderne" bestandsskogbruket.

Ikke engang det såkalte annengenerasjons biodrivstoffet fra skogbruksavfall som sånne som SV og Zero ivrer for, er uproblematisk—selv om man ser bort ifra skader på jordsmonnet. Når skogbrukerne får en ekstra inntektskilde fra virksomheten sin (ved å selge flis, grener, topper, etc. som tidligere har vært regnet som avfall) kan det bli lønnsomt å drive skogbruk i områder hvor dette ikke tidligere har vært lønnsomt. Dette vil føre til mer hogst og nye store klimagassutslipp fra skogbruket (spesielt fra jordsmonnet).

Uansett er produksjon og forbrenning av biodrivstoff i biler ineffektivt, så det er mye bedre å bare brenne trevirke direkte for varme og derved fortrenge strøm fra kullkraftverk. Dessuten er det bedre å bruke trevirke fra tynning eller annet avfall fra skogbruket til varige konstruksjoner, eller det kan graves ned eller senkes i kaldt vann hvor det ikke brytes ned. Adskillig lettere og mer effektivt enn å suge karbon ut fra avgassene fra gasskraftverk.

At biodrivstoff står såpass sterkt som det gjør har ingenting med klimagevinst å gjøre, men alt med jordbruksnæringens særinteresser å gjøre. At skogdriftsnæringen vil tjene penger kan man jo forstå i dagens verden, men nå står det om viktigere ting enn penger.